

portret Abdelkader Barkane

Gebiedsmanager gemeente Tilburg

Nanke Verloo en Yannick Drijfhout

Abdelkader is gebiedsmanager in Tilburg-Noord, een wijk met uitdagingen op het gebied van bestaanszekerheid, wonen, diversiteit en veiligheid, en met een grote verdichtingsopgave: er moeten 5.500 woningen bijgebouwd worden. Abdelkader beschrijft zijn rol als 'een scharnier tussen de wijk en het stadhuis'. Hij wil alle kennis en behoeften van inwoners 'omhooghalen en begrijpen van wat zij denken dat wel of niet kan werken in hun buurt'. De samenwerkende overheid gaat volgens hem in eerste instantie 'gewoon letterlijk om de afstand tussen de bewoner en de professional te verkleinen'. Een groeiend aantal ambtenaren heeft, net als Abdelkader, de taak om die afstand te overbruggen. Abdelkader vertelt over de dilemma's waar hij als gebiedsmanager tegenaan loopt.

'Maar toen hebben we ook een ideeënbus bij de bakker geplaatst. En daar zijn gewoon de meeste reacties op ingekomen'

Die afstand verkleint hij door aanwezig te zijn op de alledaagse plekken in de buurt. 'Ik denk dat je de afstand verkleint als je d'r heel vaak bent. Want je doet het niet vanuit kantoren. Het stadhuis staat in het centrum. Ik heb gezien dat investeren in aanwezigheid in de wijk bepaalde credits oplevert bij bewoners, gewoon door het feit dat je er bent. En niet alleen doorde-weeks, maar ook als er een evenement is in het weekend, ja dan ben ik er dus ook.' Dankzij zijn aanwezigheid weet Abdelkader wat de plekken zijn waar mensen die soms als 'moeilijk bereikbaar' worden omschreven dagelijks komen. Dat leverde het idee op voor de Tilburgse ideeënbus bij het traject om te komen tot een nieuwe visie voor Noord. 'Die plaatsten we normaal alleen maar op de reguliere plekken, zoals een wijkcentrum, de bibliotheek. Maar toen hebben we ook een ideeënbus bij de bakker geplaatst. En daar zijn gewoon de meeste reacties op ingekomen. En we ontdekken meer van dit soort hotspots, de moskee bijvoorbeeld, daar is het ook heel goed gedaan qua aantal reacties. En ja, volgens mij is het heel goed om dit soort plekken te weten zodat je daar dan verder op kunt inzetten.'

Maar de afstand verkleinen tussen bewoners en de gemeente die jarenlang als normaal en misschien zelfs gewenst werd gezien, gaat niet zonder slag of stoot. Ondanks dat de gemeente zijn rol als gebiedsmanager in het kader van het gebiedsgericht werken heeft gecreëerd, verandert dit niet direct iets aan de algemene logica van het gemeentelijk apparaat. 'De gemeente

is gewoon een ambtelijke organisatie waarin heel veel mensen ook afge-rekend worden op de targets die ze hebben vanuit hun eigen rol.' Niet alle afdelingen zijn zich gebiedsgericht gaan organiseren, beleid wordt nog te veel stedelijk opgesteld en te weinig naar het gebied vertaald. Hierdoor is samenwerking soms lastig. Maar er is ook verandering, ziet hij. Zo had je 'voorheen je projectleiders die over de hele stad werkten en die gewoon op projectniveau resultaten moesten boeken. Nu zien we dat projectleiders aan gebieden worden toegekend. En doordat ze daar langer zitten bouwen ze automatisch hun eigen netwerk op in dat gebied.' Dat netwerk met diverse groepen inwoners is de basis voor deze gezamenlijke manier van werken.

Maar die netwerken zijn broos. Volgens Abdelkader vormen snelle wisselingen van professionals en een 'doorschuifstelsel van sociale huurwoningen' een obstakel voor het ontwikkelen van een stabiel netwerk en het goed begrijpen van wat er nodig is. 'Het voelt soms als een vicieuze cirkel. Want dan heb je bijvoorbeeld een bepaalde instroom van nieuwkomers gehad uit een bepaald conflictgebied, en dan investeren we er heel veel in op school, extra taal et cetera. Dan hebben we het gevoel van oké, we hebben het nu onder controle. Maar dan vindt er weer wisseling plaats van inwoners in de vele sociale huurwoningen. Iedere keer zijn er nieuwe statushouders of mensen met een rugzakje die in de wijk worden gevestigd. Op het moment dat zij een stap maken op de maatschappelijke ladder, verlaten zij de wijk. Ook omdat er geen geschikte woning is waar ze "woon carrière" in kunnen maken. Dan komt er weer een nieuwe instroom van een nieuwe doelgroep. Daarom is het goed om je te realiseren wat de aard eigenlijk is van deze wijken; hoe kan ik daar gewoon goed op inspelen?'

'Dan hebben we het gevoel van oké, we hebben het nu onder controle. Maar dan vindt er weer wisseling plaats van inwoners in de vele sociale huurwoningen'

Een derde uitdaging die Abdelkader beschrijft betreft de rol van sleutelpersonen. Dat zijn mensen die door de gemeente getraind zijn om vanuit verschillende gemeenschappen mee te denken in onder andere de verdichtingsopgave. 'Ik heb vooral in het begin heel veel geïnvesteerd in dit soort instrumenten. Bijvoorbeeld in meer meertaligheid in de organisatie, maar ook in het opzetten van een netwerk van deze sleutelpersonen om in ieder geval het bereik groter te maken onder bewoners.' De overheid die dicht bij de inwoners probeert te staan en een samenwerking op gang wil brengen, stuit echter direct op een dilemma. Abdelkader is als ambtenaar een betaalde kracht in de wijk, maar deze mensen doen dit werk vrijwillig en in hun vrije tijd. Terwijl ze in deze wijken vaak in een precarie positie zitten. 'Maar toen we dat aanklaarten binnen de gemeente, toen we vroegen: wat gaan we doen met alle tijd die we vragen van deze sleutelpersonen? Toen kwam

er een opmerking die me wel echt is bijgebleven. Dat iemand zei van: “ja, maar die bewoners krijgen toch een betere wijk voor terug?” En toen dacht ik, ja, dit laat volgens mij zien dat je niet goed begrijpt wat we vragen van die bewoners en wat er onder hen leeft. Er zijn vrijwilligers die zeggen: prima, ik doe dit vanuit een bepaalde betrokkenheid. Maar aan de andere kant vind ik het geven van een vergoeding ook een soort waardering en erkenning voor iemand die tijd vrijmaakt en zich op deze manier inzet.’

Abdelkader was zelf jarenlang actief in een Tilburgse moskee. Hij weet uit ervaring dat sommige religieuze gemeenschappen zo klein zijn dat ze te weinig financiële middelen hebben voor een eigen plek. Zij hebben dan geen andere keuze dan samenkomen in een gemeenschapshuis dat wordt gerund door een professionele welzijnsinstelling. Daar kunnen zij niet altijd hun eigen programma draaien op hun eigen manier. Zo ontstond er in Tilburg een conflict rondom een iftar tussen een welzijnsinstelling en een religieuze groep die activiteiten wilde aanbieden waarin mannen en vrouwen van elkaar gescheiden waren. Dit was niet mogelijk volgens de regels van de welzijnsinstelling. Op basis van Abdelkaders eigen tussenpositie als professional, en als lid van de moslingemeenschap, kwam hij tot de conclusie dat ‘professionals alleen hun persoonlijke referentiekader gebruiken, bijvoorbeeld op het moment dat je zegt, ik vind het belangrijk om in contact te komen met bewoners, maar het kan niet gescheiden plaatsvinden. Dan kun je je niet goed verplaatsen in de bewoners. Te vaak willen we als professionals de ontmoeting op basis van onze eigen condities, dus bijvoorbeeld het liefste binnen onze werktijd, en het liefst op het moment dat ons het beste uitkomt, en op de manier die wij zelf het beste vinden. Dan heb je in dit geval dus helemaal geen ontmoeting omdat je niet bereid bent om aanpassingen te doen in de manier waarop die ontmoeting met die bewoner kan plaatsvinden.’

‘Te vaak willen we als professionals de ontmoeting op basis van onze eigen condities’